

ПЕРЕГЛЯД УМОВИ ПРО НАЯВНІСТЬ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ДЛЯ ВИЗНАННЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ¹

I. Вступ

Відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року для отримання статусу біженця особа має відповідати водночас двом кумулятивним умовам: 1) наявність статусу іноземця – тобто перебування за межами країни своєї національної належності або свого колишнього місця проживання та 2) наявність обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідування через расу, релігію, національність, приналежність до певної соціальної групи чи політичні переконання.² Завжди і всюди я висловлюю думку про те, що перша умова має бути виключена.³ Хоч би які були інші критерії, особи, які не є біженцями тільки тому, що залишаються в країні своєї національної належності, мають також отримати статус біженця. У цій статті я повертаюсь до оцінки умови переслідування, яка отримала значну увагу в літературі. Я доводитиму, що зведення умов отримання статусу біженця до факту переслідування не виправдано позбавляє захисту тих людей, чії основоположні права можуть бути забезпечені лише шляхом надання статусу біженця. Через необхідність усунення цих прогалин у захисті умову переслідування слід замінити іншою, більш інклюзивною умовою. Зрештою, я захищаю альтернативне визначення біженства,

* Ейлід Бітон, доктор філософії, постдокторант в Університеті Пенсільванії (США); викладач філософії Абердинського університету (Великобританія).

Eilidh Beaton, PhD, Postdoctoral Fellow, Perry World House, University of Pennsylvania (USA); Lecturer in Philosophy, University of Aberdeen (Great Britain).

e-mail: eilidh@sas.upenn.edu

¹ Попередні версії цієї статті були представлені на Всесвітньому конгресі IVR 2019 та на семінарах для аспірантів в Університеті Пенсільванії. Велика подяка організаторам та учасникам цих заходів за їхні ґрунтовні та корисні коментарі, а також особлива подяка Кок-Чору Тану, Браяну Беркі та Семюелю Фріману за їхні надзвичайно корисні відгуки щодо ранніх редакцій цієї статті. – Прим. автора. Англomовна версія цієї статті: Eilidh Beaton, "Replacing the Persecution Condition for Refugeehood," *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie* 106 (1) (2020): 4–18, <https://doi.org/10.25162/arsp-2020-0001>. Переклад Катерини Буряковської. – Прим. редакції.

² UNHCR, *Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees, 1951 and 1967, article 1*.

³ Eilidh Beaton, "Against the Alienage Condition for Refugeehood," *Law and Philosophy* 39 (2) (2020): 147–76.

яке задовольняє важливим критеріям: 1) воно усуває прогалини в захисті 2) його можливо реалізувати в такому світі, як наш 3) воно враховує той факт, що біженство є принципово політичним способом захисту.

Ця стаття має таку структуру. У розділі II я пропоную критичний погляд на існуюче визначення біженця в міжнародному праві та відтворюю альтернативне визначення, яке, мабуть, частіше за все знаходить підтримку у філософській літературі. У розділі III я окреслюю деякі проблеми цієї альтернативної дефініції. У розділі IV я представляю сучасні підходи до захисту умови переслідування та доводжу, що, хоча ці підходи й не пояснюють, чому ця умова має лишитись, але вони проливають світло на найбільш вартісні характеристики Конвенції, включаючи те, що у ній концептуалізовано поняття біженства як виду принципово політичного способу захисту. У Розділі V я захищаю своє визначення біженства та відповідаю на важливу критику запропонованої точки зору. Висновки зроблені у розділі V.

II. Критика Конвенції

1. Заповнюючи прогалини Конвенції: додаткові юридичні інструменти

Конвенція про статус біженця 1951 року називає біженцем особу, яка:

... через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань.⁴

Головна проблема умови переслідування полягає в тому, що вона створює прогалини у захисті. Загальновідомо, що особи, які втікають, рятуючись від громадянських війн, невибіркового насильства, а також впливу кліматичних змін, не є біженцями у розумінні Конвенції через те, що вони не зазнали переслідування з жодної з п'яти перерахованих підстав⁵. Це звучить дивно, адже ці групи людей становлять значну частину тих, хто вимушений переміщуватись, називаються "біженцями" у загальному дискурсі та майже не отримують адекватного захисту від своїх держав у середній та довготривалій перспективі.

З метою заповнення цих прогалин захисту, які створені Конвенцією, деякі держави та регіони створили додаткові юридичні інструменти, завдяки яким особи, що не відповідають критеріям Конвенції, отримують захист як біженці або схожий до того. Мабуть, найбільш визначним прикладом такого інструменту є Конвенція Організації Африканської Єдності щодо конкретних аспектів проблем біженців в Африці 1969 року, яка поширює статус біженців не тільки на тих осіб, які зазнають переслідування, але

⁴ UNHCR, *Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees*, 1951 and 1967, article 1.

⁵ Хоча не існує універсального визначення переслідування, прийнято вважати, що переслідування передбачає серйозну шкоду, яка є несумісною з належним державним захистом.

й на тих, хто змушений переміщуватись “через зовнішню агресію, окупацію, іноземне панування та інші події, які серйозно порушують публічний порядок, як у частині держави національності чи походження особи, так і на всій її території.”⁶ Картахенська декларація 1984 року про біженців містить подібні, хоча й необов’язкові положення про поширення статусу біженця на переміщених Латинською Америкою.⁷ На відміну від Конвенції про статус біженців, обидва ці інструменти надають біженство особам, які стикаються із серйозними загрозами, включно із загрозами, що не пов’язані з переслідуванням, які мають невивірковий або узагальнений характер.

У заможніших регіонах картина дещо інша. ЄС, наприклад, схвалює конвенційне визначення біженця без додаткового розширення, а замість цього заповнює щойно окреслені прогалини захисту через додатковий “інститут додаткового захисту,” доступний особам, які “стикаються з реальним ризиком зазнати серйозної шкоди,” наприклад, смертної кари, катування або загрози життю.⁸ У США, як і в ЄС, також існує додаткова категорія захисту: статус тимчасового захисту (Temporary Protected Status) – імміграційний статус, який надається Міністром внутрішньої безпеки громадянам країн, які перебувають у зоні ризику через триваючий збройний конфлікт, екологічну катастрофу або інші надзвичайні чи тимчасові стани.⁹ Незважаючи на те, що ці категорії додаткового захисту є більш вузькими за своїм змістом, у порівнянні з тими, які містяться у Конвенції ОАЄ та Картахенській декларації, проте вони також забезпечують людям, яким загрожує невивіркова серйозна шкода, підтримку подібну до притулку, у такий спосіб викликаючи сумніви щодо моральної необхідності вимоги переслідування. Однак одержувачам цих форм захисту часто надається значно вужчий набір прав, ніж одержувачам статусу біженця за Конвенцією. Наприклад, на відміну від притулку, тимчасовий захист не має постійного характеру; а в ЄС країни-члени зобов’язані видавати біженцям дозволи на проживання, дійсні щонайменше 3 роки, тоді як дозволи на проживання для одержувачів додаткового захисту мають бути дійсними не менше 1 року.¹⁰ Ці відмінності є суттєвими, адже надання дозволів на проживання на значно коротший строк для одержувачів додаткового захисту свідчить про те, що їх статус менш стабільний, ніж статус біженців, що може мати серйозний вплив на здатність особи продовжувати своє життя в новому суспільстві.

Врешті-решт, створення додаткових інструментів захисту, подібних до статусу біженця, свідчить про те, що критерії Конвенції про статус біженців є занадто вузькими. Однак, оскільки ці альтернативні форми захисту є недостатніми порівняно зі статусом

⁶ Organisation of African Unity, *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa*, 1969, article 1.

⁷ Colloquium on the International Protection of Refugees in Central America, Mexico and Panama, *Cartagena Declaration on Refugees*, 1984, conclusion III.3.

⁸ European Parliament and Council, *Directive 2011/95/EU*, 2011, article 15.

⁹ US Code: Title 8 “Aliens and Nationality,” 2011, par. 1254a.

¹⁰ European Parliament and Council, *Directive 2011/95/EU*, 2011, article 15

біженця за Конвенцією, вони не заповнюють належним чином прогалини, створені Конвенцією.

2. Наукова критика Конвенції

Згадані вище проблеми щодо існуючого визначення біженства спонукали деяких вчених закликати до розширення змісту вимоги Конвенції щодо переслідування. Однією з найбільш поширених пропозицій з цієї точки зору є думка про те, що *тип* серйозної шкоди, якої зазнає особа, не повинен визначати, чи має вона право на притулок. Натомість слід враховувати лише *тяжкість* шкоди, від якої втікає заявник.

Джозеф Каренс і Майкл Даммет – серед тих вчених, які відстоюють цю точку зору. Наприклад, як стверджує Каренс, той факт, що відповідно до Конвенції претенденти на статус біженця повинні піддаватись переслідуванню їхньою державою, яка це робить свідомо, указує на “неправильну розстановку пріоритетів,” оскільки це означає, що люди, ув’язнені за свої політичні погляди, як правило, мають право на отримання статусу біженця, тоді як ті, хто втікає від громадянської війни та голоду, такого права не мають.¹¹ Каренс стверджує, що це нерозумно – “з моральної точки зору, найважливішими є скоріше серйозність загрози основним правам людини і ступінь ризику, ніж джерело або характер загрози.”¹² Подібним чином Дамметт стверджує, що “всі обставини, які позбавляють когось можливості жити там, де він знаходиться в мінімальних умовах для гідного людського життя, повинні стати підставою для пошуку притулку в іншому місці.”¹³ Аналогічним чином Дамметт припускає, що саме серйозність, а не джерело шкоди – це те, що має значення для визначення права на отримання статусу біженця.

З практичної точки зору, подібні підходи, які я називатиму “пріоритет потреби,” розуміють біженців як усіх переміщених осіб, які рятуються від достатньо серйозних загроз. Особи, які тікають від громадянської війни, загального насильства, крайньої бідності та наслідків стихійних лих, – усі мали б право на отримання статусу біженця, якби вони могли поїхати в іншу державу та подати заяву про притулок, незалежно від того, чи їх переміщення було викликано активною ворожою поведінкою їхньої держави, її небажанням захищати їх від шкоди, заподіяної недержавними суб’єктами, або просто нездатністю (навіть за наявності бажання) захистити їхні основні інтереси.

Застосування визначення біженства, заснованого на пріоритеті потреби, усуне прогалини в захисті, викладені в розділі II. Із цього погляду вони є кращими, ніж існуюче у Конвенції визначення. Якщо говорити більш узагальнено, задоволення потреб людей є безсумнівним важливим пріоритетом для тих, хто дотримується підходу, заснованого на пріоритеті потреби, і в цьому є щось принципово морально привабливе. Незважаючи на ці очевидні переваги, пріоритет потреби не позбавлений недоліків.

¹¹ Joseph Carens, *The Ethics of Immigration* (Oxford: Oxford University Press, 2013), 200–01.

¹² *Ibid*, 201.

¹³ Michael Dummett, *On Immigration and Refugees* (Routledge, 2001), 37.

III. Проблеми підходу, заснованого на пріоритеті потреби

1. Підхід, заснований на пріоритеті потреби, та умова про статус іноземця

В інших свої роботах я уже стверджувала, що слід відмовитись від умови про статус іноземця для отримання статусу біженця.¹⁴ Ця умова є несправедливою, оскільки фактично покладає на шукачів притулку весь тягар втечі з території країни їхнього громадянства. Існування цієї умови призводить до укорінення системи, в якій безпечні держави намагаються перешкодити прибуттю біженців на свою територію, а біженці змушені здійснювати небезпечні, нерегулярні подорожі у пошуках безпечного місця – за умови, якщо вони взагалі мають змогу втекти.

Істотною проблемою підходу, заснованого на пріоритеті потреби, є те, що, як я поясню далі, перегляд умови переслідування не так легко поєднується з відмовою від умови про статус іноземця. Аргументи підходу “пріоритету потреби,” як правило, захищаються на фоні припущення, що умова про статус іноземця має бути задоволена. Це виглядає дивно, тому що перевага цих поглядів полягає саме в тому, що вони, здається, надають пріоритет захисту окремих осіб, але допоки зберігається умова про статус іноземця, ті, хто залишаються на території країни свої національності та не мають можливості втекти від серйозної шкоди, не отримують належного захисту.

Каренс, наприклад, наполегливо відмовляється від умови переслідування на фоні припущення про те, що біженці є винятком із правила про державний суверенітет, згідно з яким демократичні держави мають право на свободу розсуду щодо контролю над імміграцією.¹⁵ З цієї точки зору, – стверджує Каренс, – “саме той факт, що людина, яка шукає притулку, потрапила на нашу територію, має моральне значення. Її фізична присутність створює певний ступінь моральної відповідальності, якого раніше не існувало.”¹⁶ Це тому, що: “поділ світу на окремі держави має значення для обсягу наших моральних обов’язків. Ми маємо інший тип відповідальності за те, що відбувається в нашій власній юрисдикції, у порівнянні із відповідальністю за те, що відбувається в інших місцях.”¹⁷

Звичайно, Каренс має рацію, коли зауважує, що прихильність державному суверенітету, як правило, передбачає прихильність ідеї, що держави мають більш серйозні зобов’язання перед особами, які перебувають на їхній території, ніж перед особами, які на ній не перебувають. Однак, навіть якщо це точна оцінка зобов’язань держав перед сторонніми особами загалом, її не слід сприймати як оцінку зобов’язань держав

¹⁴ Див. виноску 3.

¹⁵ Звичайно, в інших роботах Каренс відкидає аргумент про те, що держави мають право впроваджувати обмежувальні імміграційні політики. Однак, оскільки питання біженства передбачають імпліцитно як передумову державний суверенітет, він висуває це припущення саме з метою обговорення біженців. Про аргумент Каренса щодо відкритих кордонів див. Joseph Carens, “Aliens and Citizens,” *The Review of Politics* 49, no. 2 (1987): 251–73.

¹⁶ Carens, *The Ethics of Immigration*, 207.

¹⁷ *Ibid*, 117.

перед іноземцями, наприклад біженцями, які не отримують належного захисту від свого уряду. Якщо ми справді стурбовані усуненням прогалин у захисті, ми повинні визнати, що держави зобов'язані зробити все, що вони можуть, щоб надати притулок принаймні деяким особам, які зазнали серйозної шкоди, і які ще не перетнули кордон. На підставі цього можна відхилити твердження про те, що фізичне прибуття одно-значно трансформує моральні відносини між державою та шукачем притулку. Хоча це і правда, що фізичне прибуття *сьогодні* є найпоширенішим механізмом, за допомогою якого недосконалі зобов'язання держав приймати біженців перетворюються на досконалі зобов'язання щодо конкретних шукачів притулку, ця умова не повинна бути обов'язковою.

Однак після того, як умову про статус іноземця відхилено, незрозуміло, що робити з підходом, заснованим на пріоритеті потреби. Розглянемо два найбільш очевидні варіанти, доступні захисникам цієї позиції:

1. Стверджувати, що всім особам, які опинились перед обличчям серйозної загрози, і перетинають кордон, щоб просити про надання притулку, має бути надано статус біженця, однак до тих, хто стикається із серйозними загрозами, але ще не перетнув кордон, мають бути висунуті суворіші вимоги.

2. Стверджувати, що *всі* особи, які стикаються із серйозними загрозами, повинні мати право на отримання статусу біженця, незалежно від їхнього місцезнаходження.

Якщо мета полягає в тому, щоб знайти таке визначення біженства, яке не створює прогалин у захисті, і яке можливо реалізувати, жоден з цих варіантів не є прийнятним. Варіант (1) несумісний з аргументом проти статусу іноземця, оскільки він робить статус біженця залежним від місця розташування. Це також не узгоджується з ідеєю, яка робить підхід, заснований на пріоритеті потреби, найбільш інтуїтивним – пріоритет має бути наданий тим, хто зазнав найбільш серйозної шкоди. Зрештою, прийняття варіанту (1) може призвести до того, що особа, яка перетнула кордон, щоб уникнути помірної несприятливої економічної ситуації, отримає притулок, а значно бідніша особа, яка залишилася в країні свого громадянства, притулку не отримає, попри те, що вона стикається з більш серйозними загрозами.

З іншого боку, варіант (2) натикається на серйозні проблеми з точки зору імплементації. Зміна визначення біженця відповідно до (1) була б надзвичайно революційною. Наприклад, це дозволить багатьом із 767 мільйонів людей у світі, які живуть в умовах крайньої бідності, отримати статус біженця, порівняно з 24 мільйонами біженців і 40 мільйонами внутрішньо переміщених осіб, які наразі існують у всьому світі.¹⁸ Навряд чи можна було б надати притулок у таких масштабах. Що ще важливіше, але також і незрозуміло: чи є необхідним, з точки зору задоволення базових потреб, поширювати статус біженця на всіх осіб, які зазнають серйозної шкоди. Як зазначали такі письменники, як Метью Лістер і Макс Черем, багатьом людям із незадоволеними базовими

¹⁸ UNHCR, *Global Trends: Forced Displacement in 2017, 2018*, 2; World Bank, *Taking on Inequality: Poverty and Shared Prosperity 2016*, 2016, 35.

потребами можна допомогти – часто більш ефективно – за допомогою інших засобів, ніж надання притулку, зокрема шляхом гуманітарної допомоги.¹⁹ Це важливо, оскільки ми вважаємо, що ефективність систем міжнародного захисту означає те, що існують різні типи відшкодування для різних видів шкоди, якої зазнають люди.

Загалом, незрозуміло, що робити з підходом, заснованим на пріоритеті потреби, у контексті відмови від умови про статус іноземця. Застосування такого підходу, як передбачено варіантом (1), було б несумісним з духом аргументу проти умови про статус іноземця та суперечило б найінтуїтивнішій базовій ідеї, яка, здається, лежить в основі підходу “пріоритету потреби.” З іншого боку, глибоко незрозуміло, чи було б можливим реалізувати підхід, заснований на пріоритеті потреби, разом із повною відмовою від умови про статус іноземця, як передбачає варіант (2). Таким чином, хоча прихильники ідеї пріоритету потреби мають рацію, підкреслюючи, що визначення Конвенції потребує розширення, тим не менш, потрібен більш тонкий підхід щодо відмови від умови про статус іноземця.

2. Біженство як особливий вид політичного захисту

Існує ще одна, більш фундаментальна проблема, пов'язана з підходом, заснованим на пріоритеті потреби. Повністю ігноруючи будь-яке посилення на природу шкоди, яка загрожує особам, що мають право на отримання статусу біженця, цей підхід може змінити природу самого поняття біженства. Як пояснюють Джеймс Хетуей та Мішель Фостер, країни, що підписали Конвенцію, мали намір поширити статус біженця на підгрупу осіб, яким загрожує серйозна загроза, спричинена неспроможністю державного захисту, – тобто тих, хто був “позбавлений звичайних переваг громадянства.”²⁰ У цьому сенсі біженців зазвичай розглядають як групу осіб, що мають право на альтернативну форму політичного членства. Підхід, заснований на пріоритеті потреби, не враховує цю важливу функцію біженства. З цієї точки зору, притулок розуміють як ще один гуманітарний інструмент, засіб задоволення основних потреб, що знаходяться під загрозою, який доречний навіть тоді, коли рідна держава особи бажає захистити її, але не в змозі зробити це через відсутність міжнародної допомоги. Це розширене та переосмислене поняття біженства є проблематичним не лише з точки зору виконувальності. Відкидаючи уявлення про те, що біженство є засобом захисту від певних типів шкоди, підхід, заснований на пріоритеті потреби, зосереджує увагу на тій важливій ролі, яку відіграє притулок у реагуванні на характерну шкоду від втрати політичного членства. Тут я звертаюся до роботи Ханни Арендт, – значною мірою за сприяння реконструкції Серени Парех, – щоб проілюструвати негативні наслідки переосмислення біженства у такий спосіб.

¹⁹ Matthew Lister, “Who Are Refugees?” *Law and Philosophy* 32, no. 5 (September 2013): 660; Max Cherem, “Refugee Rights: Against Expanding the Definition of a ‘Refugee’ and Unilateral Protection Elsewhere,” *The Journal of Political Philosophy* 24, no. 2 (2016): 191.

²⁰ James C. Hathaway and Michelle Foster, *The Law of Refugee Status*. 2nd ed (Cambridge University Press, 2014), 183–84.

Парех стверджує, що Арендт, яка сама була біженкою, визначила два різні види шкоди, пов'язані з досвідом біженців, або “безгромадянством,” як це описала Арендт. Перша і найочевидніша шкода – втрата політичної спільноти та правової ідентичності. На думку Арендт, наслідки цієї втрати є неймовірно глибокими: оскільки ми зараз опинилися у світі, повністю організованому у політичні спільноти, права людини можуть бути ефективно гарантовані лише в державах. Відомо, що Арендт описала цю потребу в політичному членстві як “право мати права,” а людей без громадянства, тобто вимушено переміщених осіб, які не мають політичного членства, назвала *безправними*.²¹ Такі особи позбавлені фундаментальної гідності членства в політичній спільноті, яка здатна взагалі гарантувати їх права.

Зрозуміло, вимушеність існування в умовах, коли основи прав людини є хиткими, само по собі вже є шкодою. Однак Парех пояснює, що для Арендт позбавлення політичного членства також породжує окрему, глибшу шкоду, яку Парех називає *онтологічною депривацією* – переживанням втрати чогось фундаментального для своєї людяності: своєї гідності та ідентичності як особистості як такої.²² Загалом природа онтологічної депривації є складною, але якщо коротко підсумувати, то основний висновок полягає в тому, що оскільки людей без громадянства позбавляють членства в політичній спільноті, до них не ставляться як до рівних людей. Натомість вони відокремлені від “загального людства” – тобто, приблизно, світу, який є продуктом людського творіння, – тому що їм бракує політичних прав, здатності соціально інтегруватися на певній території та можливості брати участь у глобальній економіці.²³ Таким чином, особи без громадянства позбавлені можливості бути “співтворцями” світу, а разом з цим позбавляються гідності особистості.²⁴ Звертаючись до творчості Джорджо Агамбена, Парех описує цю втрату ідентичності як зведення до “голого життя” – тобто біологічного життя, відокремленого від політичного існування.²⁵ Парех пояснює, що ця шкода від позбавлення ідентичності є важкою для переміщених людей не тільки з екзистенційної, але й з практичної точки зору. Зведення до “голого життя” в очах світу зменшує шанси особи без громадянства отримати ефективну допомогу, оскільки ресурси та можливості переселення, за іронією долі, більш доступні для осіб, ідентичність яких вважається значущою.²⁶ Як зазначає Арендт, “здається, що людина, яка є лише людиною, втрачає ті якості, які уможливають ставлення інших до неї як до ближнього.”²⁷

Звісно існує низка обґрунтованих причин пручатись тому, що Арендт говорить про онтологічну шкоду, пов'язану з досвідом біженців. По-перше, підхід Арендт частково

²¹ Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism* (Mariner Books, 1973), 267.

²² Serena Parekh, *Refugees and the Ethics of Forced Displacement*, 1st ed. (Routledge, 2017), 83, 86.

²³ *Ibid.*, 90.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ Giorgio Agamben, *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*, trans. Daniel Heller Roazen (Stanford: Stanford University Press, 1998), 228; Parekh, *Refugees and the Ethics of Forced Displacement*, 86.

²⁶ Parekh, *Refugees and the Ethics of Forced Displacement*, 86.

²⁷ Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, 300.

ґрунтується на її унікальних концепціях автономії та свободи (agency and freedom), які самі по собі є суперечливими. Більше того, як зазначає Парех, занепокоєння може викликати те, що Арендт не приділяє достатньої уваги тому факту, що переміщені люди можуть формувати і дійсно формують своє життя особливим соціальним і політичним чином.²⁸ Крім того, можна заперечити твердженням Арендт про те, що ті, хто не має політичного членства, є *абсолютно* безправними, указуючи на ті зміни, які відбулись у міжнародному праві прав людини за час, що сплив з моменту написання її робіт.²⁹ Незважаючи на те, що вся ця критика є змістовною, погляд Арендт на шкоду, пов'язану з безгромадянством, тим не менш відкриває доволі цінне розуміння природи досвіду біженців, що залишається актуальним і сьогодні. Незважаючи на зміни у міжнародному праві прав людини після 1950-х років, захист прав людини з точки зору міжнародного права все ще лишається ненадійним та важкодоступним у порівнянні із захистом прав людини усередині державі. Більше того, певні права особи можуть мати лише як члени держави, включно із правом голосу та правом на рівність перед законом. У ході свого аналізу Арендт визнає це, а також той факт, що наявність незахищених прав негативно впливає на гідність людини. Справді, її твердження про те, що втрата політичного членства сама по собі є глибокою шкодою, узгоджується із сучасним аналізом цінності політичної спільноти – адже навіть ті, хто відкидає твердження, що політичне членство є сутнісно цінним, визнають його інструментальну цінність у світі, в якому обов'язки щодо захисту основних прав осіб розподілені між державами.³⁰

Тепер ми бачимо значення цієї точки зору для концепції біженства, заснованій на пріоритеті потреб. Основна проблема з визначенням, узгодженим із цими концепціями, полягає в тому, що вони поширюють право на притулок на всіх осіб, які рятуються від серйозної шкоди, без розрізнення між тими, хто зберігає членство в політичній спільноті, і тими, хто фактично втратив його. Аргумент Арендт демонструє, що це значний недогляд, оскільки втрата політичного членства сама по собі є окремою шкодою. Наразі біженство виконує не лише функцію задоволення базових потреб; воно надає особам, які втратили членство в політичній спільноті, право на заміник політичного захисту та представництва. Як ми бачили, це є необхідним для стабільності захисту прав людини та поваги до людської гідності. Але підхід, заснований на пріоритеті потреби, випускає це з поля зору, і за умови реалізації цього підходу надання притулку біженцям буде перетворено на передовсім гуманітарний захід, спрямований на задоволення потреб і захист людей від серйозних загроз. І хоча виглядало б непотрібним і, можливо, навіть недоречним, пропонувати політичне членство тим, хто має незадоволені базові потреби і походить із обтяжених держав, які бажають, але не можуть їм допомогти, з точки зору пріоритету потреб біженство поширюється на цю

²⁸ Parekh, *Refugees and the Ethics of Forced Displacement*, 96.

²⁹ Ibid, 85.

³⁰ Див. наприклад, Robert E. Goodin, "What is so Special About Our Fellow Countrymen?" *Ethics* 98, no. 4 (1988): 678–85.

категорію людей.³¹ Це є проблематичним, оскільки, оминаючи принципово політичну природу біженства, підхід, заснований на пріоритеті потреб, загрожує взагалі його ліквідувати.

У розділі VI буде захищено альтернативне визначення, що, як я стверджуватиму, є кращим за підхід, заснований на пріоритеті потреб, оскільки усуває прогалини в захисті та зберігає розуміння біженства як принципово політичного засобу захисту. Однак спочатку, задля отримання більш чіткого уявлення про те, як саме значення політичного членства має впливати на юридичне визначення біженця, я проведу оцінку деяких аргументів на користь умови переслідування, які представлені у сучасній літературі.

IV. Сучасні захисники Конвенції

Думка про те, що визначення біженства має бути розширене, є, напевно, домінуючою у сучасній літературі. Однак останніми роками ця тенденція дещо змінилася, і низка вчених запропонували аргументи на захист оригінального визначення Конвенції. У цьому розділі я проводжу оцінку двох найвпливовіших прикладів таких аргументів, які представлені Метью Лістером і Максом Черемом. Зрештою, я стверджуватиму, що ні Лістер, ні Черем не показують, що недоліків у захисті, зазначених у розділі II, можна уникнути, та не обґрунтовують їх, і тому їх аргументи не служать захисту Конвенції. Проте я також стверджую, що їхні доробки містять цінну інформацію, адже проливають світло на особливості існуючої концепції, які варто зберегти.

І Лістер, і Черем захищають Конвенцію від авторитетного заклику Ендрю Шекнове до радикального розширення.³² Добре відомо, що на думку Шекнове, фундаментальна нормативна основа Конвенції – ідея про те, що притулок має бути доступним для всіх осіб, чий зв'язок з їхньою державою розірвано, – сама по собі свідчить про те, що переслідування не є морально необхідним для отримання статусу біженця.³³ Оскільки незадоволеність базових потреб майже завжди є результатом процесів, які підлягають контролю з боку держави, усі загрози для існування повинні розглядатися як доказ того, що стався розрив відносин між громадянином і державою, і це є підставою для отримання статусу біженця.³⁴ Таким чином, на думку Шекнове, людині не треба під-

³¹ За таких обставин більш доречним є така допомога біженцям з боку міжнародного співтовариства, якою останнє сприятиме зміцненню спроможності обтяженої держави захищати своїх громадян, а не шляхом заміни зобов'язань держави.

³² Тут слід зазначити, що хоча Шекнове виступає проти Конвенції та пропонує радикальне альтернативне визначення, було б неправильно характеризувати його підхід як заснований на пріоритеті потреби. Саме відсутність державного захисту, а не гострота потреби, є для Шекнове фундаментальним обґрунтуванням права на притулок. Однак на рівні реалізації його точка зору буде дуже схожою на підхід, заснований на пріоритеті потреби, оскільки він стверджує, що люди з незадоволеними базовими потребами зазвичай походять із держав, які не бажають їх захищати.

³³ Andrew Shacknove, "Who Is a Refugee?" *Ethics* 95, no. 2 (1985): 277.

³⁴ *Ibid*, 280–81.

даватись переслідуванням для того, щоб мати право на отримання статусу біженця – натомість вона повинна мати незадоволені базові потреби та бути позбавленою можливості звертатися до уряду своєї країни.³⁵

І Лістер, і Черем заперечують проти методології Шекнове, за допомогою якої він захищає свою точку зору. Шекнове розпочинає свою аргументацію з твердження про те, що поняття біженства має бути визначене *перед* визначенням прав та обов'язків, пов'язаних зі статусом біженця. Лістер і Черем, навпаки, наполягають на тому, що важливо мати уявлення про ці права та обов'язки, перш ніж захищати певне визначення біженця.³⁶ Лістер підкреслює це найбільш чітко. Він наполягає на тому, що визначення біженства принципово пов'язане з питанням про те, що належить біженцям; Шекнове, не визнаючи цього, приділяє недостатню увагу тому факту, що один і той самий основний принцип може породити безліч різних зобов'язань.³⁷ Наприклад, припустимо, що загальний принцип, який породжує зобов'язання перед біженцями, виглядає так: “коли політична влада не бажає або не може захищати основні права своїх громадян, міжнародне співтовариство має втрутитися.” Захисники Конвенції можуть послідовно приймати цей принцип, заперечуючи, однак, що всі зобов'язання, які він породжує, зводяться до зобов'язання надати *притулок*. Основні права людини можуть залишатися незабезпеченими з кількох різних причин і у кілька різних способів, а зміст зобов'язання міжнародного співтовариства реагувати на незабезпечені права людини може значно відрізнятися залежно від контексту, навіть якщо всі зобов'язання випливають з того самого загального принципу.

Лістер використовує цю методологічну критику, щоб захистити умову переслідування від заперечень Шекнове. Приймавши стратегію, яка є прямо протилежною стратегії Шекнове, він починає з ідеї, що, по суті, біженець – це будь-яка особа, щодо якої держава має моральний обов'язок дозволити в'їзд, незалежно від інших аспектів власної імміграційної політики.³⁸ І він, і Черем стверджують, що визначення Конвенції є кращим саме тому, що з усіх осіб, права яких порушуються, воно виділяє підгрупу тих, кому можна допомогти лише так або для кого така допомога буде найкращою.³⁹ Базуючись на твердженні, що переслідувані особи є єдиною групою, яка потребує притулку для захисту своїх прав людини, Лістер і Черем стверджують, що лише переслідувані мають право на притулок. Навпаки, тим, чиї фундаментальні права не дотримуються з інших причин, можна ефективно зарадити іншими альтернативними засобами, тому, хоча вони й можуть мати загальне право на міжнародну допомогу, вони не мають права на притулок.⁴⁰ Загалом і Лістер, і Черем стверджують, що умова переслідування має бути

³⁵ Andrew Shacknovе, “Who Is a Refugee?” *Ethics* 95, no. 2 (1985), 282.

³⁶ Lister, “Who Are Refugees?” 658; Cherem, “Refugee Rights,” 190–92.

³⁷ *Ibid.*, 658–59.

³⁸ Lister, “Who Are Refugees?” 647–48.

³⁹ Lister, “Who Are Refugees?” 659; Cherem, “Refugee Rights,” 189.

⁴⁰ Lister, “Who Are Refugees?” 659; Cherem, “Refugee Rights,” 191–92.

збережена, оскільки переслідувані є єдиною групою з незабезпеченими правами людини, яка особливо потребує притулку.

Я згодна з цією критикою методології Шекнове. Лістер і Черем мають рацію, зазначаючи, що притулок відрізняється від інших заходів у відповідь на порушення прав людини тим, що надає реципієнтам, щонайменше, право в'їзду в державу, яка не є їхньою. Проте їхнє твердження про те, що лише ті, хто задовольняє конвенційне визначення біженця, мають в'їхати в іншу державу для захисту своїх прав людини, є менш переконливим. Як зазначено в розділі II, є багато осіб, яких не переслідують, – включно з тими, хто тікає від громадянської війни або загального насильства, – для яких неможливо отримати допомогу на місці, але вони не мають права отримати статус біженця за Конвенцією. Ці особи часто потребують довготривалого захисту своїх основоположних інтересів, але відповідно до Конвенції їм у цьому відмовлено.

Проте, незважаючи на ці проблеми, із захисту Конвенції Лістером і Черемом можна отримати дуже важливе міркування. Основна моральна ідея, яку вони схвалюють, полягає у тому, що ті, хто потребує притулку, зокрема, для захисту своїх основних прав людини, є єдиною групою людей, які мають безумовне право на притулок, – є інтуїтивно привабливою. Зараз ми опинилися у світі, де запит на притулок високий, і багато держав роблять все можливе, щоб обмежити кількість біженців, яких вони можуть пускати до своїх кордонів. У таких умовах є вагомі практичні підстави схвалити мінімальне визначення біженства, яке все ж усуває прогалини в захисті. Звичайно, держави, як і раніше, будуть зобов'язані допомагати іншим особам, які відчувають прогалини у захисті прав людини, але міжнародне право не повинно вимагати виконання цих обов'язків шляхом надання притулку, зокрема, коли є альтернативні заходи.

V. Інший підхід

1. Визначення

Дотепер я припускала, що юридичне визначення біженця має заповнювати прогалини в захисті, щоб притулок був доступним для всіх тих, хто його потребує для захисту своїх фундаментальних прав; водночас я уникала нездійсненого визначення, що ґрунтується на потребах та не враховує значення притулку як засобу відшкодування шкоди, завданої втратою політичного членства. У цьому розділі я пропоную альтернативне визначення, яке, на мою думку, задовольняє цим критеріям.

У попередньому розділі я припустила, що, хоча я не погоджуюся з їхнім твердженням про те, що визначення Конвенції слід зберегти, *принцип*, що лежить в основі захисту Конвенції Лістером і Черемом, згідно з яким біженство має бути забезпечене тим особам, які потребують притулку, зокрема, для захисту їхніх фундаментальних прав, є дуже правдоподібним. На мій погляд, визначення Конвенції має бути переформатовано так, щоб більше відповідати цьому принципу. Таким чином, визначення біженства, яке я підтримую, таке:

Біженець – це будь-яка особа, яка має обґрунтовані побоювання, що її основні права людини піддані нагальній загрозі; яка не має можливості звернутись до уряду своєї країни, навіть якщо доступною є відповідна міжнародна допомога; і чий інтереси можуть бути задоволені лише або найкращим чином за допомогою біженства, тобто шляхом захисту, наданого політичною владою іншої країни, зазвичай у формі притулку на території цієї країни.

Моральна ідея, що лежить в центрі цього нового визначення, не нова. Як зазначалося вище, це визначення відповідає твердженням Лістера і Черема про те, що статус біженця має бути передбачений для підгрупи осіб, чий основні потреби можуть бути задоволені лише або найкращим чином за допомогою захисту в іншій країні. Більше того, це також відповідає бажаному визначенню біженця, наданого Девідом Міллером, згідно з яким біженці – це “люди, чий фундаментальні права не можуть бути захищені іншим шляхом, окрім як переміщенням через кордон.”⁴¹ Однак, існує декілька важливих ознак, які відрізняють моє визначення від цих пропозицій. Наприклад, у той час як Міллер стверджує, що цей принцип має бути реалізований поряд із вимогою про статус іноземця, я стверджую, що його слід реалізувати без посилання на місце розташування. Більше того, хоча і Міллер, і Лістер розглядають цей принцип як відповідну *моральну* концепцію біженця, я розглядаю цей принцип як *юридичне* визначення. Далі я окреслю деякі інші ознаки, за якими мої причини схвалення цього принципу суттєво відрізняються від тих, яких дотримується Міллер, і поясню, чому це визначення є кращим, ніж визначення, засноване на пріоритеті потреб, з одного боку, і визначення Конвенції, з іншого.

Міллер підтримує твердження про те, що статус біженця має бути надано тим, хто потребує притулку, зокрема через міркування про права держав на самовизначення. На думку Міллера, зобов'язання міжнародного співтовариства перед біженцями подібні до обов'язку легкого порятунку. Подібно до того, як окремі особи зобов'язані допомагати незнайомцям, яким загрожує серйозна шкода, коли вони можуть зробити це з мінімальними витратами для себе, так само держави зобов'язані надавати притулок негромадянам, які зазнали порушення прав людини, доки це не є неприйнятно обтяжливим.⁴² Відповідно до цього порівняння, Міллер стверджує, що держави не зобов'язані приймати біженців, коли витрати на це “занадто високі – навіть якщо потенційні витрати на прийняття більшої кількості біженців значно менші, ніж шкода, від якої біженці тікають.”⁴³ Міллер стверджує, що держави можуть надавати пріоритет інтересам своїх громадян, і це пояснює, чому, на його думку, статус біженця має бути передбачений для людей, чий фундаментальні права можуть бути гарантовані *лише* за допомогою притулку. Для нього той факт, що держави частіше вважають за краще допомагати людям, які не є їхніми власними громадянами та чий права людини порушені, іншими

⁴¹ Miller, *Strangers in Our Midst*, 83.

⁴² Ibid, 78.

⁴³ Ibid.

способами, аніж надання притулку, сам по собі є причиною не розширювати право на притулок.⁴⁴

Незважаючи на суттєву схожість між визначенням біженця Міллера і моїм власним визначенням, причини, з яких я підтримую це визначення, суттєво відрізняються від мотивації Міллера. Я відхиляю твердження про те, що обов'язки приймати біженців подібні до обов'язку легкого порятунку. Як зазначає Метью Гібні, держави часто частково обґрунтовано відповідальні за тяжке становище біженців, і, як переконливо стверджував Джозеф Каренс, глобальна система суверенних держав, у якій ми опинилися, не є природною системою, а є структурою, яка підтримується самими державами.⁴⁵ Оскільки біженців цілком обґрунтовано можна розглядати як осіб, що зазнали невдачі в цій глобальній системі держав, то можна розумно припустити, що міжнародне співтовариство *зобов'язане* надавати притулок біженцям, саме для того, щоб зробити цю систему легітимною. З точки зору таких міркувань важливо, щоб будь-яке визначення біженця ґрунтувалося на визнанні того, що біженці – це особи, які мають *право* на захист, претензії щодо якого вони можуть адресувати міжнародному співтовариству. На відміну від Міллера, я підтримую думку про те, що статус біженця повинен бути звужений, і поширюватись на тих, хто потребує притулку, зокрема тому, що більш розширене тлумачення зробить неможливим його імплементацію у реальне життя у поєднанні з відмовою від умови про статус іноземця, а не тому що вибір державами засобів, за допомогою яких вони захищають права людини тих, хто не є їхніми громадянами, є морально значущими.

Це пов'язано з деякими важливими перевагами мого визначення у порівнянні із підходом, заснованим на пріоритеті потреб. На відміну від цього підходу, моє переосмислення умови переслідування може просто застосовуватися разом із відмовою від умови про статус іноземця. На мій погляд, якщо основні права людини можна захистити лише за допомогою притулку, то це означає, що у людини з'являється право на отримання статусу біженця – незалежно від того, перетнула вона кордон чи ні. Таким чином, якщо мою концепцію запровадити як частину відповідної системи міжнародного права прав людини, тоді не залишається жодних прогалів у захисті. Навпаки ж, як стверджувалося в розділі III, оскільки згідно з підходом, заснованим на пріоритеті потреб, статус біженця поширено на *всіх* осіб, які рятуються від загроз їхнім основоположним інтересам, незрозуміло, що з ними робити після виключення умови про статус іноземця. Ще одна перевага моєї точки зору у порівнянні із “пріоритетом потреби” полягає в тому, що я визнаю важливість альтернативного політичного захисту. Поширюючи право на притулок на тих, хто не може розраховувати на захист вдома, я підтримую традицію надавання притулку тим, хто втратив належний політичний захист, який Арендт, як відомо, визначила як передумову людської гідності та прав людини.

⁴⁴ Miller, *Strangers in Our Midst*, 80.

⁴⁵ Matthew Gibney, “The Ethics of Refugees,” *Philosophy Compass* 13, no. 10:e12521 (2018): 4; Carens, *The Ethics of Immigration*, 196.

2. Відповідь на заперечення

У попередньому розділі я стверджувала, що моє визначення біженства усуне прогалини в захисті, які утворились у системі міжнародного права, а також в інших системах захисту права людини. Через умовність цієї претензії погляди, подібні до моїх, є предметом важливих заперечень. Кіран Оберман зазначає, що визначення Міллером поняття біженця (яке, як згадувалося раніше, є подібним до мого власного) передбачає, що статус біженця не слід поширювати на осіб, яким міжнародне співтовариство *може* допомогти іншим способом, окрім надання притулку.⁴⁶ Оберман, однак, стверджує, що питання про те, чи *можна* комусь допомогти іншим способом, окрім притулку, є недоречним з моральної точки зору. Єдине, що має значення, стверджує він, це те, чи *буде* їм насправді надана допомога у такий спосіб. Якщо можна передбачити, що особа не отримає необхідної допомоги у разі повернення до країни свого громадянства, їй слід надати статус біженця.

До певної міри я погоджуюся з твердженням Обермана: є морально неправильним повертати особу в країну її походження, якщо є передбачуваним, що її фундаментальні інтереси там залишаться незахищеними, і апелювання до того факту, що інтереси особи *гіпотетично* можуть бути захищені за допомогою інших засобів, ніж надання притулку, жодним чином не зменшить неправомірність депортації, коли альтернативна допомога фактично не надається. Однак я не вважаю, що подібні міркування повинні впливати на визначення біженства в міжнародному праві. Аргумент цієї статті стосується однієї галузі міжнародного захисту – мета полягає в тому, щоб сформулювати найкраще *загальне визначення* біженства, на яке ми могли б сподіватися і яке можна було б застосувати як частину ширшої системи захисту прав людини. Враховуючи це, недоцільно розпочинати з припущення, що міжнародне співтовариство не зможе виконати інші свої зобов'язання в рамках цієї ширшої системи. Отже, визначення, яке я підтримую, не є недосконалим як юридичне визначення біженця.

З огляду на це, Оберман, звичайно, має рацію, підкреслюючи, що держави можуть не виконувати всі свої міжнародні зобов'язання; коли держави виконують свої зобов'язання, то цілком імовірно можуть виникнути прогалини в захисті для деяких осіб, які не відповідають наведеному вище визначенню біженства. Таким чином, дуже важливо забезпечити наявність резервних можливостей, щоб гарантувати захист цих людей. У цьому випадку цілком зрозуміло, що саме міжнародне право прав людини є належною галуззю: кожна людина має право на захист своїх основоположних прав, і у той час як держави несуть основну відповідальність за захист своїх громадян, регіональні та міжнародні спільноти мають комплементарні зобов'язання допомагати, коли держави не можуть або не хочуть виконувати цю функцію. У деяких випадках надання статусу біженця можна вважати найпростішим способом виконання цих зобов'язань, але в інших випадках альтернативні ефективні засоби допомоги також обов'язково

⁴⁶ Kieran Oberman, "Reality for Realists: Why Economic Migrants Should Not Just 'Go Home and Wait for Assistance,'" *European Political Science* 17 (2018): 658–61.

мають бути доступними. Це вирішальний фактор, що відрізняє людей, про яких говорить Оберман, від біженців “першої черги.” В обох випадках держави мають обов’язки захищати права людини, але якщо надання біженцям притулку є обов’язком держави, то у випадку осіб із незахищеними правами, яким можна ефективно допомогти у різний спосіб, держави можуть мати свободу розсуду щодо шляхів захисту їх прав людини – не обов’язково через надання притулку. Знову ж таки, необхідно підкреслити, що головною метою надання такої свободи розсуду є збереження визначення біженства, яке можливо реалізувати на практиці, а не моральна значущість вибору держав у цьому питанні як такого.

Такий підхід видається більш доречним, ніж перегляд визначення біженця в міжнародному праві. У рамках ефективної системи міжнародного захисту слід забезпечити кореляцію окремих видів шкоди з найбільш доречними засобами захисту від них. Важливо, щоб ми могли визнати, що ситуація, коли особи, яким не забезпечено захист прав людини, просять про притулок, навіть якщо їх права людини можна було б захистити альтернативними способами, є свідченням того, що держави не виконують свої міжнародні зобов’язання щодо захисту людини у межах своєї юрисдикції. Переосмислення юридичного визначення біженця у спосіб, який пропонує Оберман, затьмарює це міркування.

VI. Висновок

У цій статті я стверджую, що умова переслідування для отримання статусу біженця, яка міститься у Конвенції 1951 року, має бути замінена. Натомість я віддаю перевагу визначенню, яке знаходиться посередині, між розширеним, але нездійсненим підходом, заснованим на пріоритеті потреби, з одного боку, і недосконалим визначенням чинної Конвенції, з іншого. На мій погляд, статус біженця має поширюватися на всіх осіб, які стикаються із загрозою для власних фундаментальних прав, і для уникнення цих загроз потребують особливих засобів правового захисту у вигляді притулку. Цей підхід, як я стверджую, є кращим за альтернативи, оскільки він не залишає прогалин у захисті, не надто розширює визначення біженства, що могло б зробити його нездійсненим і, на відміну від підходу, заснованого на пріоритеті потреб, зберігає принципово політичну природу інституту біженства.

© Е. Бітон, 2021

Bibliography

- Agamben, Giorgio. *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*. Translated by Daniel Heller Roazen. Stanford: Stanford University Press, 1998.
- Arendt, Hannah. *The Origins of Totalitarianism*. Mariner Books, 1973.
- Carens, Joseph. “Aliens and Citizens.” *The Review of Politics* 49, no. 2 (1987): 251–73.
- Carens, Joseph. *The Ethics of Immigration*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

- Cherem, Max. "Refugee Rights: Against Expanding the Definition of a 'Refugee' and Unilateral Protection Elsewhere." *The Journal of Political Philosophy* 24, no. 2 (2016), 183–205.
- Dummett, Michael. *On Immigration and Refugees*. Routledge, 2001.
- Global Trends: Forced Displacement in 2017*. UNHCR, 2018.
- Goodin, Robert E. "What Is so Special About Our Fellow Countrymen?" *Ethics* 98, no. 4 (1988): 663–86.
- Hathaway, James C., and Michelle Foster. *The Law of Refugee Status*. 2nd ed. Cambridge University Press, 2014.
- Lister, Matthew. "Who Are Refugees?" *Law and Philosophy* 32, no. 5 (September 2013): 645–71.
- Miller, David. *Strangers in Our Midst*. Harvard University Press, 2016.
- Matthew Gibney, "The Ethics of Refugees." *Philosophy Compass* 13, no. 10:e12521 (2018).
- Oberman, Kieran. "Reality for Realists: Why Economic Migrants Should Not Just 'Go Home and Wait for Assistance.'" *European Political Science* 17 (2018): 658–61.
- Parekh, Serena. *Refugees and the Ethics of Forced Displacement*. 1st ed. Routledge, 2017.
- Shacknovе, Andrew. "Who Is a Refugee?" *Ethics* 95, no. 2 (1985): 274–84.
- Taking on Inequality: Poverty and Shared Prosperity*. World Bank, 2016.

Ейлід Бітон. Перегляд умови про наявність переслідування для визнання статусу біженця

Анотація. Згідно з Конвенцією про статус біженців 1951 року умовою отримання особою статусу біженця є наявність у неї обґрунтованих побоювань переслідування через расу, релігію, національність, приналежність до певної соціальної групи чи політичні переконання. Основна проблема цієї умови отримання статусу біженця полягає у тому, що вона залишає значні прогалини в захисті, оскільки особи, які втікають від невибіркового або загального насильства чи шкоди, не відповідають цій умові. У цій статті я оцінюю існуючі аргументи, висунуті як на захист, так і на критику умови переслідування, а потім представляю власний перелік критеріїв, які повинні її замінити. Я стверджую, що моя точка зору є кращою за альтернативи, запропоновані в літературі, оскільки вона задовольняє трьома ключовим вимогам: 1) вона усуває прогалини в захисті; 2) її можливо реалізувати в такому світі, як наш; і 3) вона зберігає важливий політичний характер інституту біженства.

Ключові слова: біженець; притулок; міграція; права людини; переслідування.

Эйлид Битон. Пересмотр условия о наличии преследования для признания статуса беженца

Аннотация. Согласно Конвенции о статусе беженцев 1951 года условием получения лицом статуса беженца является наличие у него обоснованных опасений преследования из-за расы, религии, национальности, принадлежности к определенной социальной группе или политических убеждений. Основная проблема этого условия получения статуса беженца заключается в том, что оно оставляет значительные пробелы в защите, поскольку лица, которые бегут от неизбирательного или общего насилия или вреда, не соответствуют этому условию. В этой статье я оцениваю существующие аргументы, выдвинутые как в защиту, так и в качестве критики условия преследования, а затем представляю собственный перечень критериев, которые должны его заменить. Я утверждаю, что моя точка зрения лучше альтернатив, предложенных в литературе, поскольку она удовлетворяет трем ключевым требованиям: 1) она устраняет пробелы в защите;

2) ее возможно реализовать в таком мире, как наш; и 3) она сохраняет важный политический характер института беженства.

Ключевые слова: беженец; убежище; миграция; права человека; преследование.

Eilidh Beaton. Replacing the Persecution Condition for Refugeehood

Abstract. In this article, earlier versions of which were presented at the IVR World Congress in 2019 and in graduate student workshops at the University of Pennsylvania, the author offers a critical look at the existing definition of a refugee in international law, in particular, in the 1951 Convention relating to the Status of Refugees. The Convention recognizes a well-founded fear of persecution for reasons of race, religion, nationality, membership in a particular social group or political opinion as a condition for a person to be granted refugee status. However, this leaves significant gaps in the protection of persons fleeing indiscriminate or generalized violence or harm, although such people today constitute a significant proportion of those forced to move from their country of nationality. The author emphasizes that within some regions and countries there are legal instruments capable of bridging these gaps (the 1969 Organization of African Unity Convention on the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa, the 1984 Cartagena Declaration on Refugees, as well as temporary protection in the EU and the US), but the UN Convention continues to be deficient in this regard.

The author proposes to correct these shortcomings by applying the “needs-first” approach, which understands refugees as all displaced persons fleeing sufficiently serious threats. The author presents her own definition of a refugee as “any person with a well-founded fear that their fundamental human rights are urgently threatened; who would have no recourse to their home government, even if appropriate international assistance were available; and whose interests can only or best satisfied by means of refugee – that is, by means of protection from a political authority that is not their own, usually in the form of asylum within the territory of that country.”

The author acknowledges that her proposed “needs-first” approach is not without its drawbacks, and the main challenge in its implementation is to avoid becoming a purely humanitarian measure and to preserve the political identity of the individuals who are fleeing the threat to countries not of their nationality.

Keywords: refugee; asylum; migration; human rights; persecution.

Одержано/Received 05.09.2021